ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ SIEGBERT ALBERT

της 19ης Μαρτίου 1998 *

Α — Εισαγωγή

1. Η παρούσα διαδικασία λόγω παραβάσεως κράτους μέλους αφορά την ερμηνεία των οδηγιών 89/440/ΕΟΚ και 93/37/ΕΟΚ [1], ενόψει της ανεγέρσεως κτιρίου για το Vlaamse Raad. Η ανάθεση των συμβάσεων για την ανέγερση του κτιρίου του περιφερειακού κοινοβουλίου έγινε κατά κύριο λόγο με διαδικασία με διαπραγμάτευση και το τμήμα 4 ανατέθηκε με κλειστή διαδικασία. Η Επιτροπή θεωρεί ότι αυτό αποτελεί παράβαση των υποχρεώσεων που επιβάλλει η οδηγία σχετικά με τους διαγωνισμούς και τη δημοσιότητα.

2. Αντίθετα, η Βελγική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το περιφερειακό κοινοβούλιο, ως νομοθετικό όργανο, δεν υπόκειται στις αποφάσεις του υπουργού που, σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους μέλους, είναι αρμόδιος για τις δημόσιες συμβάσεις. Δικαιολογημένα επομένως το Vlaamse Raad δεν τήρησε τις διατάξεις του κοινοτικού δικαίου στον τομέα της δημοσιότητας των συμβάσεων δημοσίων έργων.

3. Η Επιτροπή ζητεί:

— να διαπιστωθεί ότι το Βασίλειο του Βελγίου, παραλείποντας να δημοσιεύσει στην *Επίσημη Εφημερίδα* προκήρυξη τόσο για το σύνολο όσο και για κάθε τμήμα του έργου της ανεγέρσεως του κτιρίου του Vlaamse Raad και μη εφαρμόζοντας τις διαδικασίες αναθέσεως όπως προβλέπονται από τις οδηγίες 89/440 και 93/37, και ειδικότερα αναθέτοντας αδικαιολόγητα το τμήμα 4 με διαπραγμάτευση, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τις οδηγίες αυτές, και ιδίως από τα άρθρα 7 και 11 της οδηγίας 93/37·

— να καταδικαστεί το καθού στα δικαστικά έξοδα.

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γερμανική.

1 — Βλ. την οδηγία 71/305/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 26ης Ιουλίου 1971, περί συντονισμού των διαδικασιών για τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων έργων (ΕΕ ειδ. έκδ. 17/001, σ. 7), όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 89/440/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουλίου 1989, για την τροποποίηση της οδηγίας 71/305/ΕΟΚ (ΕΕ L 210, σ. 1), και κωδικοποιήθηκε τελευταία από την οδηγία 93/37/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1993, περί συντονισμού των διαδικασιών για τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων έργων (ΕΕ L 199, σ. 54) (στο εξής: οδηγία).

4. Η Βελγική Κυβέρνηση αμύνθηκε χωρίς να διατυπώσει συγκεκριμένο αίτημα.

5. Εκθέτοντας τη γνώμη μου επί της υποθέσεως θα επανέλθω στους ισχυρισμούς των διαδίκων.

Β — Η γνώμη μου επί της υποθέσεως

6. Η *Επιτροπή* υποστηρίζει ότι το Vlaamse Raad αποτελεί αναμφίβολα «αναθέτουσα αρχή» κατά την έννοια της οδηγίας. Κατά συνέπεια, η οδηγία εφαρμόζεται στο προαναφερθέν σχέδιο ανεγέρσεως του κτιρίου. Το Vlaamse Raad, αναθέτοντας τη σχετική σύμβαση με διαδικασία με διαπραγμάτευση, παρέβη την οδηγία.

7. Η *Βελγική Κυβέρνηση* αμύνεται σε πολλά επίπεδα: οι διάφοροι ισχυρισμοί που η Βελγική Κυβέρνηση προβάλλει προς αντίκρουση των ισχυρισμών της Επιτροπής στρέφονται γύρω από το επιχείρημα της ανεξαρτησίας της αναθέτουσας αρχής λόγω της φύσεώς της ως νομοθετικού οργάνου.

Η διαδικασία αναθέσεως που ακολουθήθηκε κατά τα τέλη του 1996 και στις αρχές του 1997 διεπόταν από τον νόμο της 14ης Ιουλίου 1976 [2] για τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων και από τα εκτελεστικά του διατάγματα. Σύμφωνα με τον νόμο αυτό, μόνον η εκτελεστική εξουσία δεσμεύεται από τις διατάξεις περί αναθέσεως δημοσίων συμβάσεων. Βέβαια, στις 24 Δεκεμβρίου 1993 [3] εκδόθηκε νέος νόμος, του οποίου όμως η θέση σε ισχύ καθυστέρησε λόγω της μη εκδόσεως των απαραίτητων εκτελεστικών διαταγμάτων [4]. Στο πλαίσιο αυτό, συζητήθηκε σε εθνικό επίπεδο και σε επαφές με την Επιτροπή η κρίσιμη για την παρούσα διαφορά προβληματική της ιδιαίτερης, από πλευράς συνταγματικού δικαίου, θέσεως των νομοθετικών οργάνων, χωρίς να καταστεί δυνατή η επίλυση του προβλήματος κατά τρόπο που να ικανοποιεί όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. Η Βελγική Κυβέρνηση θεωρεί ότι η Επιτροπή δεν βοήθησε αρκετά για την εξεύρεση λύσεως, οπότε στην παρούσα υπόθεση δεν ήταν σκόπιμη η άσκηση προσφυγής. Η χρονική στιγμή που επέλεξε η Επιτροπή να στραφεί κατά της Βελγικής Κυβερνήσεως ήταν επίσης ακατάλληλη, διότι τα γεγονότα αυτά εντάσσονται χρονικά στο πλαίσιο της αυτονομήσεως των περιφερειών, δηλαδή σε μια μεταβατική φάση που συνοδεύτηκε από αβεβαιότητες νομικής φύσεως.

Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να αναγνωριστεί, σύμφωνα με τη Βελγική Κυβέρνηση, ότι το Vlaamse Raad — το οποίο εν τω μεταξύ ονομάστηκε Φλαμανδικό Κοινοβούλιο — είναι νομοθετικό όργανο, το οποίο, σύμφωνα με

2 — Νόμος για τις δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών.

3 — Νόμος για τις δημόσιες συμβάσεις και ορισμένες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, *Moniteur belge* της 22ας Ιανουαρίου 1994, σ. 1308.

4 — Arrêté d'exécution.

τις δημοκρατικές αρχές που ισχύουν στα κράτη μέλη και στις οποίες στηρίχθηκε η Συνθήκη του Μάαστριχτ, είναι ανεξάρτητο. Από την άλλη πλευρά, η οδηγία αναγνωρίζει την ύπαρξη τομέων στους οποίους δεν εφαρμόζεται, όπως αποδεικνύει το άρθρο της 4.

8. Η Επιτροπή αντιτάσσει ότι εσωτερικά προβλήματα της έννομης τάξεως των κρατών μελών δεν απαλλάσσουν από την υποχρέωση τηρήσεως του κοινοτικού δικαίου. Εξάλλου, ένα κοινοβούλιο είναι, και αυτό, υποχρεωμένο να τηρεί το κοινοτικό δίκαιο.

9. Στο άρθρο 7 της οδηγίας 93/37 καθορίζονται οι προϋποθέσεις για την εφαρμογή «ανοικτής διαδικασίας» [5], «κλειστής διαδικασίας» [6] ή «διαδικασίας με διαπραγμάτευση» [7]. Έτσι, στο άρθρο 7, παράγραφος 2, καθορίζονται οι προϋποθέσεις για τη διαδικασία με διαπραγμάτευση με δημοσίευση προκηρύξεως και στο άρθρο 7, παράγραφος 3, οι προϋποθέσεις για τη διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς δημοσίευση προκηρύξεως. Το άρθρο 7, παράγραφος 4, ορίζει: «Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, οι αναθέτουσες αρχές συνάπτουν τις συμβάσεις τους προσφεύγοντας είτε στην ανοικτή είτε στην κλειστή διαδικασία.»

10. Δεδομένου ότι το εν λόγω σχέδιο ανεγέρσεως κτιρίου δεν πληροί τις προϋποθέσεις για διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκηρύξεως, έπρεπε να τηρηθούν οι σχετικές με τη δημοσιότητα διατάξεις του άρθρου 11 της οδηγίας, εφόσον το Vlaamse Raad πρέπει να θεωρηθεί *αναθέτουσα αρχή* κατά την έννοια της οδηγίας. Σύμφωνα με το άρθρο 1, στοιχείο β', της οδηγίας, ως αναθέτουσες αρχές νοούνται «το κράτος, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οργανισμοί δημοσίου δικαίου και οι ενώσεις που συγκροτούνται από έναν ή περισσότερους από τους προαναφερόμενους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή οργανισμούς δημοσίου δικαίου (...)».

11. Σύμφωνα με την κλασική νομική θεωρία περί κράτους, το κράτος συντίθεται από τρεις εξουσίες: τη νομοθετική, την εκτελεστική και τη δικαστική. Σε αφηρημένο επίπεδο, τα όργανα των τριών εξουσιών δεσμεύονται από το κοινοτικό δίκαιο. Στη γενική αυτή διατύπωση προέβη το Δικαστήριο στην υπόθεση Von Colson και Kamann, όπου είπε τα εξής: «Πρέπει εντούτοις να τονιστεί ότι η υποχρέωση των κρατών μελών, η οποία απορρέει από οδηγία, να επιτύχουν το αποτέλεσμα που επιδιώκει η οδηγία αυτή, καθώς και το καθήκον που έχουν δυνάμει του άρθρου 5 της Συνθήκης να λαμβάνουν κάθε γενικό ή ειδικό μέτρο κατάλληλο να εξασφαλίσει την εκπλήρωση της υποχρέωσης αυτής, επιβάλλονται *σε όλες τις αρχές των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένων των δικαστηρίων* στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους.» [8] Έτσι, έχει αναγνωριστεί ρητώς η δεσμευτική ισχύς των οδηγιών για τα δικαστήρια.

5 — Βλ. άρθρο 1, στοιχείο ε', της οδηγίας.
6 — Βλ. άρθρο 1, στοιχείο στ', της οδηγίας.
7 — Βλ. άρθρο 1, στοιχείο ζ', της οδηγίας.

8 — Βλ. την απόφαση της 10ης Απριλίου 1984, 14/83, Von Colson και Kamann (Συλλογή 1984, σ. 1891, ιδίως 26).

12. Το ζήτημα κατά πόσον δεσμεύεται η διοίκηση από τις διατάξεις του κοινοτικού δικαίου περί δημοσίων συμβάσεων αποτέλεσε αντικείμενο της υποθέσεως Fratelli Costanzo [9]. Στην απόφαση αυτή, το Δικαστήριο δέχθηκε ότι οι υποχρεώσεις που απορρέουν από διατάξεις οδηγιών «επιβάλλονται σε όλες τις αρχές των κρατών μελών» [10]. Στη συνέχεια, το Δικαστήριο είπε ότι σε όλες τις λεπτομερώς καθορισθείσες περιπτώσεις στις οποίες οι ιδιώτες μπορούν να επικαλεστούν τις διατάξεις οδηγίας, «όλα τα όργανα της διοικήσεως, συμπεριλαμβανομένων των οργάνων της αυτοδιοικήσεως, όπως οι δήμοι και οι κοινότητες, υποχρεούνται να εφαρμόζουν τις διατάξεις αυτές» [11]. Έτσι, έχει γίνει δεκτό ότι δεσμεύονται και οι διοικητικές αρχές.

13. Συνεπώς, το μόνο ζήτημα που μπορεί να τεθεί είναι κατά πόσον οι κοινοτικές οδηγίες δεσμεύουν και τη νομοθετική εξουσία. Στο ερώτημα αυτό πρέπει εξ υπαρχής να δοθεί καταφατική απάντηση, δεδομένου ότι η υποχρέωση νομοθετήσεως την οποία επιβάλλει μια οδηγία απευθύνεται άμεσα στα νομοθετικά σώματα. Στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, πέραν αυτού του αφηρημένου τρόπου θεωρήσεως των πραγμάτων, σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση Beentjes [12] «η έννοια του δημοσίου (...) πρέπει να ερμηνεύεται βάσει λειτουργικών κριτηρίων» [13]. Στη μέχρι τώρα νομολογία περί δημοσίων συμβάσεων το ζήτημα κατά πόσον ο οργανισμός που αναθέτει τη σχετική σύμβαση αποτελεί αναθέτουσα αρχή υπό την έννοια της οδηγίας ετίθετο διαφορετικά απ' ό,τι στην παρούσα διαφορά. Επρόκειτο κατά κύριο λόγο για περιπτώσεις στις οποίες κατώτερες υπηρεσίες και οργανισμοί δεν είχαν τηρήσει τις διατάξεις περί αναθέσεως δημοσίων συμβάσεων [14].

14. Ένα κοινοβούλιο, αντίθετα, αποτελεί, ως φορέας κρατικής εξουσίας, οπωσδήποτε τμήμα του κράτους υπό λειτουργική έννοια. Είναι αυτονόητο ότι, σε περίπτωση ομοσπονδιακής δομής, αυτό ισχύει και για τα κοινοβούλια των ομοσπόνδων οντοτήτων.

15. Η ιδιαιτερότητα της παρούσας υποθέσεως συνίσταται στο γεγονός ότι το Vlaamse Raad βρέθηκε αντιμέτωπο με την οδηγία 93/37 όχι υπό την πρωταρχική του ιδιότητα ως νομοθέτη, αλλά στο πλαίσιο των διοικητικών του δραστηριοτήτων υπό μορφή δημοσιονομικών μέτρων. Το γεγονός όμως αυτό δεν μπορεί να απαλλάξει το όργανο αυτό από την υποχρέωση εφαρμογής των διαδικαστικών διατάξεων του κοινοτικού δικαίου που επιβάλλουν διαφάνεια και δημοσιότητα στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων. Θα πρέπει αντίθετα να γίνει δεκτό ότι η οδηγία είναι δεσμευτική, ακόμη περισσότερο εφόσον το νομοθετικό όργανο δεν μπορεί να επικαλεστεί την εξ υπαρχής ανεξαρτησία του έναντι της διοικήσεως λόγω του ότι δεν ενήργησε ως νομοθέτης.

9 — Απόφαση της 22ας Ιουνίου 1989, 103/88, Fratelli Costanzo (Συλλογή 1989, σ. 1839).

10 — Βλ. την προαναφερθείσα στην υποσημείωση 9 απόφαση Fratelli Costanzo, σκέψη 30.

11 — Βλ. την προαναφερθείσα στην υποσημείωση 9 απόφαση Fratelli Costanzo, σκέψη 31.

12 — Απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 1988, 31/87 (Συλλογή 1988, σ. 4635).

13 — Βλ. την προαναφερθείσα στην υποσημείωση 12 απόφαση Beentjes, σκέψη 11.

14 — Βλ. τις αποφάσεις Beentjes, προαναφερθείσα στην υποσημείωση 12, σκέψεις 8 και 12 — επρόκειτο για τοπική επιτροπή αναδασμού —, και Fratelli Costanzo, προαναφερθείσα στην υποσημείωση 9, σκέψεις 30 επ. — επρόκειτο για τον Δήμο του Μιλάνου —, καθώς και την απόφαση της 8ης Μαρτίου 1992, 24/91, Επιτροπή κατά Ισπανίας (Συλλογή 1992, σ. I-1989), και τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα C. O. Lenz στην υπόθεση αυτή (σημεία 9 επ.) — επρόκειτο για το Πανεπιστήμιο Complutense της Μαδρίτης.

16. Εξάλλου, ο εκπρόσωπος της Βελγικής Κυβερνήσεως δέχθηκε, κατά την προφορική διαδικασία, ότι το Vlaamse Raad κατά την ανάθεση της συμβάσεως δεν ενήργησε με την ιδιότητα του νομοθέτη. Η προβαλλόμενη ελευθερία στηρίζεται στην ιδιαιτερότητα της θέσεως του οργάνου από απόψεως συνταγματικού δικαίου. Η Βελγική Κυβέρνηση, για να δικαιολογήσει τη βαλλόμενη ανάθεση, επικαλείται επομένως την εσωτερική έννομη κατάσταση. Ο νόμος της 14ης Ιουλίου 1976 υπήγαγε ρητώς μόνον την εκτελεστική εξουσία στις διατάξεις περί αναθέσεως δημοσίων συμβάσεων.

17. Όπως ορθώς υποστηρίζει η Επιτροπή, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου τα κράτη μέλη δεν μπορούν να επικαλεστούν την εσωτερική έννομη τάξη ή μια ερμηνεία της για να δικαιολογήσουν συμπεριφορά αντίθετη προς το κοινοτικό δίκαιο [15]. Κατά το κρίσιμο χρονικό σημείο είχαν άλλωστε δημιουργηθεί αμφιβολίες ως προς τη συμφωνία της βελγικής έννομης τάξεως προς το κοινοτικό δίκαιο. Η ίδια η Βελγική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι ο νόμος της 24ης Δεκεμβρίου 1993 είχε σκοπό να καλύψει τα κενά του νόμου της 14ης Ιουλίου 1976. Εξακολουθούσαν όμως να υφίστανται διαφωνίες ως προς τον ρόλο των νομοθετικών οργάνων. Στο ζήτημα αυτό, η Επιτροπή δεν προσέφερε την απαραίτητη βοήθεια.

15 — Βλ. τις αποφάσεις της 9ης Δεκεμβρίου 1997, C-265/95, Επιτροπή κατά Γαλλίας (Συλλογή 1997, σ. I-6959, σκέψεις 55 επ.), και της 12ης Ιουλίου 1988, 310/86, Επιτροπή κατά Ιταλίας (Συλλογή 1988, σ. 3987, σκέψη 6), και 326/87, Επιτροπή κατά Ιταλίας (Συλλογή 1988, σ. 4009, σκέψη 6).

18. Είναι λυπηρό το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν προσέφερε την αναμενόμενη βοήθεια κατά τη νομοθετική διαδικασία. Όμως, από τη στιγμή που κινήθηκε η διαδικασία λόγω παραβάσεως κράτους μέλους δεν μπορούσε πλέον να υπάρχει αμφιβολία σχετικά με τη στάση της Επιτροπής. Το έγγραφο οχλήσεως, με το οποίο κινήθηκε η διαδικασία λόγω παραβάσεως κράτους μέλους, φέρει ημερομηνία 28 Ιουλίου 1994· η Βελγική Κυβέρνηση απάντησε στο έγγραφο αυτό στις 31 Αυγούστου του ίδιου έτους. Έπειτα από διάστημα μεγαλύτερο του έτους, και συγκεκριμένα στις 16 Νοεμβρίου 1995, η Επιτροπή απηύθυνε αιτιολογημένη γνώμη στην καθής κυβέρνηση, η οποία της απάντησε με έγγραφο της 15ης Δεκεμβρίου 1995. Τέλος, στις 2 Οκτωβρίου 1996, η Επιτροπή άσκησε προσφυγή.

19. Τα προβαλλόμενα από τη Βελγική Κυβέρνηση προβλήματα συνεννοήσεως μεταξύ του Vlaamse Raad, της μόνιμης αντιπροσωπείας του Βελγίου και της Επιτροπής μπορούν βέβαια να εξηγήσουν τη στάση του Vlaamse Raad, δεν μπορούν όμως να τη δικαιολογήσουν από νομικής απόψεως. Οι υποχρεώσεις δημοσιότητας που επιβάλλει η οδηγία έχουν άμεση ισχύ, και επομένως ήταν δεσμευτικές και για το Vlaamse Raad.

20. Επι πλέον, κατά την προφορική διαδικασία, ο εκπρόσωπος της Βελγικής Κυβερνήσεως επικαλέστηκε ρητώς τις εισάγουσες εξαίρεση διατάξεις της οδηγίας, και ιδίως το άρθρο της 4, για να διευκρινίσει ότι υπάρχουν τομείς, τους οποίους τα κράτη μπορούν να εξαιρέσουν από την εφαρμογή των διατάξεων περί δημοσίων συμβάσεων.

21. Σ' αυτό πρέπει να αντιταχθεί ότι το άρθρο 4 δεν παρέχει, στη συγκεκριμένη περίπτωση, έρεισμα για τη μη τήρηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από την οδηγία. Το άρθρο 4, στοιχείο α', εισάγει απλώς εξαίρεση από το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της οδηγίας, παραπέμποντας σε συγκεκριμένες διατάξεις της οδηγίας 90/531/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Σεπτεμβρίου 1990, σχετικά με τις διαδικασίες συνάψεως συμβάσεων στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των τηλεπικοινωνιών [16]. Το άρθρο 4, στοιχείο β', εξαιρεί από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας τις συμβάσεις έργων «που έχουν χαρακτηρισθεί απόρρητες ή των οποίων η εκτέλεση πρέπει να συνοδεύεται από ιδιαίτερα μέτρα ασφαλείας, σύμφωνα με τις νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις που ισχύουν στο εκάστοτε κράτος μέλος ή όταν το απαιτεί η προστασία των ουσιωδών συμφερόντων του κράτους μέλους». Η Βελγική Κυβέρνηση δεν επικαλέστηκε πραγματικά περιστατικά που να επιτρέπουν την εφαρμογή της εισάγουσας εξαίρεση διατάξεως αυτής, καθότι δεν ανέφερε συγκεκριμένες νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις που χαρακτηρίζουν ως απόρρητη τη σύμβαση έργου, ούτε επικαλέστηκε ειδικά μέτρα ασφαλείας ή την προστασία ουσιωδών συμφερόντων του κράτους.

22. Οι διατάξεις που θεσπίζουν αποκλίσεις από τις οδηγίες στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων πρέπει, κατά πάγια νομολογία, να ερμηνεύονται *στενώς* [17]. Η άνευ ετέρου επίκληση της αρχής της διακρίσεως των εξουσιών δεν μπορεί επομένως να νοηθεί ως επίκληση της προστασίας ουσιωδών συμφερόντων του κράτους.

23. Υπό το πρίσμα της ανεξαρτησίας του νομοθετικού οργάνου Vlaamse Raad ανακύπτει επομένως το ζήτημα της ευθύνης του κράτους μέλους στο πλαίσιο της κατά το άρθρο 169 της Συνθήκης διαδικασίας λόγω παραβάσεως κράτους μέλους. Και στο σημείο αυτό μπορεί να γίνει παραπομπή σε πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, κατά την οποία υφίσταται ευθύνη του κράτους μέλους σύμφωνα με το άρθρο 169 ανεξαρτήτως του ποιο όργανο προκάλεσε, με πράξη ή παράλειψή του, την παράβαση, έστω και αν πρόκειται για όργανο που κατά το Σύνταγμα είναι ανεξάρτητο [18].

24. Κατά συνέπεια, πρέπει να γίνει δεκτό το αίτημα της προσφυγής της Επιτροπής.

Επί των δικαστικών εξόδων

Σύμφωνα με το άρθρο 69, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι το καθού ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

16 — ΕΕ L 297, σ. 1.

17 — Αποφάσεις της 10ης Μαρτίου 1987, 199/85, Επιτροπή κατά Ιταλίας (Συλλογή 1987, σ. 1039, σκέψη 14), της 18ης Μαΐου 1995, C-57/94, Επιτροπή κατά Ιταλίας (Συλλογή 1995, σ. I-1249, σκέψη 23), και της 28ης Μαρτίου 1996, C-318/94, Επιτροπή κατά Γερμανίας (Συλλογή 1996, σ. I-1949, σκέψη 13)· ως προς τα χρονικά αποτελέσματα διατάξεως που θεσπίζει αποκλίσεις, βλ. την απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 1995, C-143/94, Furlanis (Συλλογή 1995, σ. I-3633).

18 — Βλ. τις αποφάσεις της 5ης Μαΐου 1970, 77/69, Επιτροπή κατά Βελγίου (Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 305, σκέψη 15), της 18ης Νοεμβρίου 1970, 8/70, Επιτροπή κατά Ιταλίας (Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 525, σκέψη 9), και της 26ης Φεβρουαρίου 1976, 52/75, Επιτροπή κατά Ιταλίας (Συλλογή τόμος 1976, σ. 121, σκέψη 14).

Γ — Πρόταση

25. Ως συμπέρασμα των προηγουμένων σκέψεων, προτείνω στο Δικαστήριο να εκδώσει την ακόλουθη απόφαση:

«1) Το Βασίλειο του Βελγίου, παραλείποντας να τηρήσει τις διατάξεις περί αναθέσεως συμβάσεων δημοσίων έργων και περί δημοσιότητας τόσο για το σύνολο όσο και για κάθε τμήμα του έργου της ανεγέρσεως του κτιρίου του Vlaamse Raad, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τις οδηγίες 89/440/ΕΟΚ της 18ης Ιουλίου 1989, για την τροποποίηση της οδηγίας 71/305/ΕΟΚ περί συντονισμού των διαδικασιών για τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων έργων, και 93/37/ΕΟΚ, της 14ης Ιουνίου 1993, περί συντονισμού των διαδικασιών για τη σύναψη δημοσίων έργων, και ιδίως από τα άρθρα 7 και 11 της οδηγίας 93/37/ΕΟΚ.

2) Καταδικάζει το Βασίλειο του Βελγίου στα δικαστικά έξοδα.»